

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

7 Arguit inferior majorem crimine vinctum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

misserunt, argumentis convictis, testibus superatus, voce etiam propria virtutum, salus, confessus audiat appellari (& hoc in notoriis.)
 ¶ In occultis autem, si a testibus productis, instrumentis prolatis, aliis, argumentis praestitis sententia contra eum lata sit, & ipse, qui condemnandus est, aut minime voce sua confessus sit, aut firmidone tormentorum territus contra se aliquid dixerit, provocandi licentia ei non denegatur. ¶ Nihil h quoque officialium a sententia proprii iudicis provocatio tribuatur, nisi in eo tantum negotio, quod civili ratione super patrimonio forte apud proprium iudicem inchoaverit. ¶ Quoties etiam fiscalis & calculi satisfactio postulat, aut tributum exposatur, aut publici, vel etiam privati debiti evidentur & convicti redhibito flagratur, appellations exclusio necessarii in contumacem rigor iudicarius excusetur. ¶ Ab d executione sententiae appellari non potest, nisi forte executor sententiam modum iudicacionis excedat. ¶ Si quis etiam auctus fuerit provocare, ne e voluntas defuncti testamento scripta referatur, vel ne ii, quos scriptis patuerit heredes, in possessionem mittantur, & ii, cuius de ea re natio erit, appellacionem receperit, & iudex, qui tam ignorans committentiam adhibuerit, & litigator, qui tam importuno appellaverit, viginti libris argenti multentur. ¶ De f possessione etiam, & eius momento, si causa dicatur (quae sententia interlocutoria appellatur) quamvis provocatio interposita fuerit, tamen lata sententia ferriatur effectum. ¶ Quandoque p unam & eandem plures simul reportant condemnationem, nec diversitas factorum separationem accipit: quo casu si omnes appellerint, & uno ex his agente, eorum appellatio iusta pronunciata fuerit, remanentium victoria etiam ad alios pertinet. Si h autem unus tantum appellavit, eius appellatio iusta pronunciata est, et quoque prodest, qui non appellavit. Quid si status auxilio unius contra sententiam restitutionem impetraverit, majori, qui suo iure non appellavit, hoc scriptum non prodest. ¶ Iudicibus i autem non solum suscipienda appellacionis necessitas videtur imposita, verum etiam xxx dierum spatia ex die sententiae d. finita sunt, intra quae gesta una cum relatione litigatoribus convenit praestari. ¶ Similiter k arbor appellacionem suscipere, & relationem dare compellitur, si delegatus fuerit. ¶ Litigatoribus l vero copia est etiam non scriptis libellis illico voce appellare, cum res iudicata posterit, tam in civilibus, quam in criminalibus causis. ¶ Ab m eo autem qui de appellacione cognovit, non potest fieri recusatio ad iudicem, a quo fuerit provocatus. Quapropter remittendi litigatores ad provincias remotam sibi occasionem atque exclusam penitus intelligant, cum super omni causa interpositam provocacionem, vel iniustam tantum liceat pronunciare, vel iustam. ¶ Hac omnia in vti. lib. Codicis inveniunt, a tit. de appellacionibus, usque ad tit. ne liceat in una eademq. causa.

¶ Si quis libellos ¶ Hinc usque ad finem huius capituli varias leges codicis Gratiani referi, quarum non retuli eadem omnino verba: sed quae ad questionem suam facere iudicavit.

QVÆSTIO VII

¶ Quod vero laici in accusatione Episcoporum non sint audiendi Evaristus Papa testatur, dicens Episcopu per Aegyptum, epist. 2.

C. I. ¶ Laici in Episcoporum accusationem non sicut recipiendi.

Non n est à plebe, aut vulgaribus hominibus arguendus, vel accusandus Episcopus, licet sit inordinatus: quia pro meritis subditorum disponitur à Deo vitarectorum. & j. ¶ Idem ista dico, quia infidiator bona sepiissime solet convertere in malum, & in electis ponit maculam.

a §. sicut, ead. l. b Le. 3. c Le. 4. d Le. 5. e Le. 6. f Le. unica. C. si de momen. pass. g L. 1. C. si unus ex pluribus appell. h Le. 2. cod. tit. ibid. i Le. iudicibus. 24. Cod. de appellacionibus. k Le. si appellacionem. in fi. Cod. de sententiis & inerioris. l L. litigatoribus. eod. m L. Eo qui. cod. n Anf. l. 3. c. 11. lvo pari. 5. c. 240. Pam. l. 4. c. 37.

C. II. ¶ Laici clericum non accusent.
 Item Sylvester Papa in epistola excommunicavit Romanis, Villus & laicus audeat clericum crimine inferre.
 C. III. ¶ De eodem.
 Item Marcellinus Papa ad Episcopos orientales, ep. 4.
 Laico non licet quemlibet clericum accusare.
 C. IV. ¶ Anathematizatus sacerdos accusare non potest.

Item Iulius Papa in decretis, c. 36.
 Anathematizatus e in nostra suscipiatur accusatione: non illi qui nos in sua nolunt recipere querela vel accusacione, cum nos super illos sciamus à Domino constitutos, non illos super nos: & sicut maior non potest à minore iudicari, ita nec obligari d. quia tantum est omne quod magnum est. Portamus onera omnium, qui gravantur: quoniam hanc portat in nobis B. Apostolus Petrus, cuius vice fungimur legatione, nobis regia informatur, quatenus ejus fulvi auxilio ab omnibus nunc & in perpetuum tueamur adyerlis.

C. V. ¶ De eodem.
 Item Eusebius ad Episcopos Gallia, epist. 1.
 Laicos e non accusare Episcopos hactenus oblatum & constitutum est: quia ejusdem non sunt conversationis, & oppido eis quidam infesti existunt: prope cum vita eorum, & conversatio debeat esse secreta, & laicorum adibus remota, nec ab eis imperari possunt, qui eorum castitatem, & gravitatem nolunt irritari, maxime cum nec hieos in suis volunt recipere conversationibus.

C. VI. ¶ Nec clerici in accusatione laicorum, nec laici in accusatione clericorum sunt suscipiendi.

Item Fabianus Papa ad Episcopos Orientales, epist. 2.
 Sicut f sacerdotes, vel reliqui clerici à secularium laicorum excluduntur accusatione, ita illi ab illorum sunt excludendi, & alienandi criminacione: & ita illi ab illis, ita illi ab istis non recipiantur: quoniam sancti Domini sacerdotum segregata debet esse conversatio ab eorum conversatione, ita & litigatio: quia servus Domini non oportet litigare.

C. VII. ¶ De eodem.
 Item ex concilio Moguntino.
 Decretum g est, ut Presbyteri suos plebeios & R. deusculare, & attestacione possint. Si autem neglexerint, sui gradus periculo subiacebunt.

¶ Caput hoc abest à plerisque antiquis exemplaribus Gratiani, neg. hie recte collocatur: sed extat apud Burchardum, quo pro plebejos, habet, plebefanos.

C. VIII. ¶ Laici clericos accusare non debent.

Item Clemens ad Iacobum, epist. 1.
 Sacerdotes, & reliqui ecclesiae ministri, omnesque plebes Episcopos suos diligere debent, & eorum praecipis obedire, etiam si ipsi aliter (quod ablit) agant, aut in fide erraverint.
 ¶ In hoc & sequenti capite non referuntur ipsa profusa verba Beati Clementis.

C. IX. ¶ De eodem.

Item ad eundem Episcopum, epist. 2.
 Quis condemnatio eis imminet, qui in patres peccant, scriptura divina ostendit. Si enim Cham, qui non operuit pudenda patris, maledictus est, multo ampliori condemnatione digni sunt, qui patribus legatione Dei fungentibus contumeliam inferunt.
 Personae inferiorum ordinum in superiorum accusationem recipiende non sunt.

a Burch. lib. 1. c. 251. Anf. l. 3. c. 24. lvo ps. c. 264. b l. 2. c. 1. clericum. & nec laico. c al. anathema. d al. colligere. e l. 1. epist. 1. f Polyc. l. 3. tit. 1. lvo ps. c. 320. Pam. l. 4. c. 61. 2. Tit. g Burch. l. 16. c. 7. h al. plebefanos. i Gen. 9.

mendacii.] Et apostolus inquit adversus Presbyterum inscriptionem non recipiendam nisi abque duobus vel tribus idoneis testibus. Si hæc de Presbyteris, vel cæteris fidelibus sunt præcavenda, quanto magis de Episcopis?

C. XX. ¶ Pro sola conventionione Episcopi non submovetur aliquis a communione.

Item ex concilio Aurelianensi primo, c. 8.

Si quis ab Episcopo suo, vel de ecclesia, vel de proprio iure aliquid crediderit repetendum, si nihil convicii, aut criminationis objecerit, eum pro sola conventionione a communione ecclesiarum non liceat submoveti.

C. XXI. ¶ Quare subditi prelatos suos reprehendere non possunt.

Item Evagrius Papa, epist. 2.

Sunt nonnulli, qui præpositos suos perverse reprehendunt, si vel parum ipsis molesti extiterint.

Ex his omnibus datur intelligenti, quod illi ab accusatione removen- tur, qui non affectione charitatis sed pravitate sue actionis vitam eorum distornare & reprehendere querunt. ¶ Quod vero præmissis auctoritatibus criminosis prohibeantur ab accusatione prelatorum, testatur Augustinus in lib. Soliloquiorum ita dicens.

C. XXII. ¶ Non omnes subditi, sed criminosis tantum prohibentur, accusare prelatos.

Præsumunt prelati non debere se reprehendi, vel accusari, pro eo, quod canones non eos passim constituunt accusandos. Quod tamen negatur solis criminosis, cum de reprehendendo veritas ipsa constituat. b [Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo, &c.]

Opponitur huic distinctioni. Ipsi sacri canones distinguunt, in quo casu pastores sint accusandi a subditis, dicentes: [Oves c pastores suos non accusent, nec reprehendant, nisi a fide exorbitaverint.] Ecce in quo casu sunt accusandi a subditis, in alio autem rursim.

3 pars. Huic oppositio respondetur sic. Distinctio illa canonum de criminosis & infamibus intelligitur: Oves enim criminosa & infames pastorem suum accusare, vel reprehendere non possunt, nisi a fide exorbitaverint. Ceterum si a fide exorbitaverint, tanta est labes illius criminis, quod ad ejus accusationem, & servi adversus Dominum, & quilibet criminosis & infames adversus quemlibet admittuntur.

C. XXIII. ¶ Infames & hæretici, homines bonæ fama accusare non possunt.

Unde Dionysius Papa ad Severum Episcopum epist. 2.

Alieni d erroris socium, vel à sui voluntariè propositi a ramite recedentem, aut sacris Patrum regulis & constitutionibus non obedientem suscipere non possumus, nec debemus: nec impetere recte credentes, vel sanctorum Patrum sanctionibus obtemperantes permittimus: quia infames omnes esse censemus, qui suam aut Christianam prævaricantur legem, aut Apostolicam, vel regularem libenter possunt ponunt auctoritatem.

¶ In multis vetustis exemplaribus rubrica hujus capituli sic habet, Infames accusare possunt hæreticos. In aliis vero nonnullis, Infames non possunt accusare catholicos.

C. XXIV. ¶ Christianos accusare, vel in eos testificari non possunt, qui fidem acceptam deseruerunt.

Item ex concilio Toletano IV. c. 63.

Non est potest erga homines esse fidelis, qui Deo nextiterit infidus. Iudæi ergo, qui dudum Christiani effecti sunt, & nunc Christi fidem prævaricati sunt, ad testimonium dicendum admitti non debent, quamvis esse se Christianos annuntient: quia sicut in fide Christi suspecti sunt, ita & in testimonio humano du-

a 1. Timoth. 5. b Ioan. 18. c sup. c. oves. d Infrā 3. q. 4. c. alieni.] in decretis Iulii, cap. 18. Ans. l. 3. cap. 65. Poly. lib. 5. tit. 1. e Ivo p. 13. c. 76.

bii habentur. Infirmari ergo oportet eorum testimonium, qui in fide falli docentur, nec eis est credendum, qui veritatis à se fidem abjecerunt.

C. XXV. ¶ Hæretici, Iudæi vel pagani Christianum accusare non possunt.

Item Cajus Papa Felici Episcopo.

Paganus, vel hæretici, sive Iudæi non possunt Christianum accusare, aut vocem eis infamationis inferre.

¶ Verba epistole sunt, Primò quidem scias paganos hæreticos non posse Christianos accusare, &c. In hoc capite decernitur, ut hæretici non impetant recte credentes. Unde e contra intelligitur, quod hæretici, ab hæretico impetari possunt. Item à tramite sui propositi voluntariè recedentes, non possunt impetere servantes limitem sue professionis. Ex hoc datur intelligi, quod recedentes à suo proposito, similiter recedentes criminari possunt. Item non obediens sanctionibus sanctorum Patrum, non possunt accusare obtemperantes sacris constitutionibus. In quo similiter intelligitur, quod inobediens non obediens accusare licet. Unde rati colligitur, quod in accusatione equalitas fidei & conscientie inter accusantem & accusatum semper consideranda est, ut non accusat, vel par vel superior invenitur.

C. XXVI. ¶ Hæreticus hæreticum accusare, & contra eum testificari potest.

Item Novellarum constitut. novella 49. in fine.

Si hæreticus contra hæreticum litiget, licet testimonium hæreticum testem adducere. Sin autem orthodoxus contra hæreticum litiget, pro orthodoxo quidem etiam hæretici testimonium valeat: contra orthodoxum autem solius orthodoxi testimonium valeat. ¶ Orthodoxis autem litigantibus, ad testimonium nulli hæretico pateat aditus.

¶ Sed queritur, si flagitiosissimus Catholicus possit unquam hæreticum de alio crimine, quam de hæresi? Hæc quæstio non respondetur. In quo hæreticus inferior est, videlicet, in regula hinc in eo a malo catholico accusari potest. In quo autem superior fuerit, videlicet in conversatione vitæ, in eo a flagitiosissimo catholico potest. ¶ Item quod dicitur, pastores pro suis actibus magis tolerandi, quam corripendi, dupliciter intelligitur, vel quia minoris tolerandi sunt, & non corrigendi: unde illi subditiorum saepe c pro merito subditorum deprava sui vitæ rectorum. Et rum ergo merito (Deo permittente) vitæ rectorum depravatione, potius sunt tolerandi, quam corrigendi. Vel quia sunt quidam, saepe deseruntur publicis documentis, & crimen, quod intendunt probare non valent.

C. XXVII. ¶ Sua publicis documentis probare non possunt, toleranda sunt.

De quibus in hæmilia d de penitentis, c. 12. Augustinus ait.

Plerumque & boni viri propterea, sufferunt aliorum peccata, & tacent, quia saepe deseruntur publicis documentis, quibus ea, quæ ipsi sciunt, iudicibus probare non possunt.

1 ¶ Plerumque] In aliquo vetusto codicibus legitur plerumque: quemadmodum & apud Bedam, & in originali, casus tamen non ipsa prolixius verba hic referuntur.

4 pars. De his etiam illud Anacleti intelligitur [finitia e Cham filii Noë damnantur, qui suorum delictorum in præpositorum culpam produnt, cum Cham, qui patris pudenda operuit, sed magis deridenda monstravit.] Hac enim auctoritate subditi non prohibentur ab accusatione, sed à prodicione. Alii est enim prodere, aliud accusare. Prodit, qui non probanda probat, accusat, qui reo præsentem crimen iudici offert probaturus quod intendit. Cham solus vidit pudenda patris, & ideo per se non intelligitur, qui cum soli sint confici criminosum suorum prælatorum, atque ideo accusare non possunt, vitam tamen eorum infamantur.

a Ans. l. 3. c. 46. Pann. l. 4. c. 65. b Apud Iulium non ante. Ivo p. 16. c. 131. Pann. l. 5. c. 25. c sup. ca. non est à plebe. & c. casus. d 49. h. 7. 20. c. 12. Bedam. c. 12. e sup. ca. 6. 7.

ab ipso videndam offerunt. ¶ Item obicitur, quod subditi etiam religiose prelatos suos accusare non possunt. Legitur enim in Exodo 2. quod Maria soror Aaron, quæ prima post transiitum mari rubri super tympano hymnum canere meruit, postea murmurans in Moysem, eo quod Athiopissim duxerat in uxorem, à Domino lepra percussa est. ¶ Item in lib. c. Regum legitur, quod cum Saul fugeret à facie Saul, latuit in spelunca: ut quam cum Saul dixerit, ad purgandum ventrem, David percussit oram chlamydis eius, quæ se fecit postea graviter doluit, & vehementer percutit. Saul d. à Domino erat reprobus, & ex invidia David persequabatur, ut eum morti traderet. David erat vir humilis, & mitis, Saul à Domino substitutus, per Samuelem unctus in regem: sed raris, quia præiit oram chlamydis Saul, graviter ferit, cum à Saul sals administratione unctus superaretur. Vnde datur intelligi, quod subditi quovis religiose sint, prelatos suos criminosis accusare non possunt. Nam et per Saulem, qui ventrem purgabat, prelati intelliguntur, quæ malitiam suam corde conceptam in opus producit. ¶ Item legitur in libro c. Regum, quod cum arca Domini rediret de Galaa in Hierusalem, bobus recalcitrantibus arca inclinata est: cui dum Oza levita manum adhiberet, ut eam erigeret, à Domino percussus interit. Per arcam prelati intelliguntur, per Ozam subditi, per inclinationem arca casus intelligitur prelatorum, per illum qui manum adhibuit, intelliguntur reprobandos, vel accusantes virum doctorum, qui à Domino percipi intereunt. ¶ Huic ita respondetur. Verum est per arcam significari prelatos, & per Ozam subditos. Illud vero falsum est, quod per inclinationem arca casus significatur prelatorum. Aliud est enim inclinari, vel descendere, aliud cadere. Legitur enim quod Saluator in se inclinaverit, sicut quando digiti scribetur in terra, & de multis frequenter descendit, in quo ascendit, aut ut permissaret in oratione, vel ut discipulos in monte aliorum dicitur præcepit, vel ut turbas fugiens, ex altitudine montis descendit, & libere posse docere. Inclinatione vel descensio humilitatem significat, quæ spiritualis nonnunquam carnalibus condescendit, & eorum infirmitati compatitur: iuxta illud Apostoli h. [Quis infirmatus, & egonon infirmus?] Hos etiam significaverunt Angeli, qui à Jacob vidit in scala descendentes. De his etiam per Prophetam k. dicitur. [Inclinatio vel descensio.] Per arcam ergo inclinatum intelliguntur prelati, qui subditorum culpam misericorditer portantes, & eorum infirmitati humiliter compatuntur. Vnde bene dicitur, quod bobus recalcitrantibus arca inclinata est. Bobus quippe recalcitrantes subditos significat sui doctoribus non obedientes, quibus dum prelati compatuntur, quasi bobus recalcitrantibus arca inclinatur. Levita qui manum adhibuit, significat illos, qui misericordiam compassionem in prelati sui reprehendunt, eorum in severitatis amaritudinem erigere solent. Vnde bene Levita iste Oza dicitur: Oza quippe robustus dicitur. Illi enim robusti dicuntur, qui cum de suis iustitia præsumunt, misericordiam peccantibus negandam putant, & suspendentes reprehendunt. Vnde à Domino percipi intereunt, quia iudicium sine misericordia erit illis, qui nolunt facere misericordiam delinquentibus: Cui per Salomonem m. dicitur [Noli esse nimis iustus, quia est iustus qui perit in iustitia sua.] Sic & illud Moyse intelligitur: Per Moysem enim prelati intelliguntur, per Athiopissim peccatores designantur. Moyse Athiopissim uxorem ducit, cum quilibet prædicator peccatorem sibi copulat, ut ex eo sibi bonum operum Deo cogere valeat. Hanc copulationem Maria, id est, subditi reprehendunt, lepra peccati infirmitas. Vel per Mariam synagoga intelligitur, quæ in Moysem, id est, in Christum murmuravit, quia Athiopissim, id est, ecclesiam de gentibus sibi copularit, quos lepra perfidia & erroris sordidos fecit. Non ergo his auctoritatibus subditi prohibentur ab accusatione suorum prelatorum, sed monentur, ne reprehendant

miseriordem compassionem eorum. ¶ Item a per Saulem prelati intelliguntur, & per David subditi. Saul purgans ventrem eos significat, qui malitiam corde conceptam foras in opus producit. Sed in præfatione chlamydis non significatur nisi reprehensio peccati. Per chlamydem enim regni potestas intelligitur. Hanc præciat, qui prelatum sententia damnationis ferat: quod nulli subditorum licet. Facta enim pastoris, oru gladio, id est, sententia damnationis à subditi ferenda non sunt. Hinc est quod Hieronymus ait super Marcum de Pontifice, qui scidis vestimenta sua. Scisso vestiu, scissionem significat sacerdoti, quod in proximo erat sciendum, & auferendum iudicium. Vel per David significatur, qui iniquitiam suorum prelatorum videns, maiora eorum peccata contemnit, minima vero & levia, & quasi extremam oram chlamydis præcidentes reprehendere & lavare saragunt. Vel quia Saul solus dicitur in speluncam, in qua David 2. solus latebat. ¶ Item super hoc potest intelligi, quod de b. Chiam dictum est, qui solus vidit pudenda patris, quæ non cooperuit, sed videnda monstravit. Hac itaque auctoritate non imbetur subditi accusare prelatos, si accusabiles fuerint. Item probatur, quod subditi prelatos suos accusare non possunt: etiam si religiose fuerint. Infames enim sunt eo ipso, quod suorum doctorum vitam reprehendere conantur. Infames etiam sunt (ut canonum tradit auctoritas) omnes qui in Patres armantur, & qui doctorum suorum vitam reprehendunt, vel accusant. Nullus autem infamatus in accusatione prelatorum est audiendus, nisi forte si fide exorbitaverit, ut supra dictum est. Cum ergo subditi eo ipso, quod in accusationem prelatorum proficiunt, infames efficiantur, infamibus autem copia accusandi denegatur, patet, quod subditi prelatos suos accusare non possunt. ¶ Huius respondetur: non omnes prelati pro prelatu habentur. Nomen enim non facit Episcopatum, sed vitam.

1 ¶ Non significatur] In aliquo vetusto exemplaribus legitur, non significatur reprehensio peccati: in alio vero nonnullis, significatur reprehensio peccati.

2 ¶ David solus] Primo regnorum, c. 24. legitur. Post David, & viri eius in interiore parte spelunca latebant.

C. XXVIII. ¶ Quem atas, non vira seniore[m] facit, graviter est increpatus. Unde Gregorius et Ianuario Episcopo scribit, lib. 7. in dila. 2. epist. 2.

Paulus f. dicit [Seniore[m] ne increpaveris.] Sed hæc ejus regula in eo servanda est, cum culpa senioris exemplo suo non trahit ad interitum corda juniorum. Vbi autem senior juvenibus exemplum ad interitum præbet, ibi districta interpretatione ferendum est. Nam scriptum h. est [Laqueus juvenum omnes vob.] & turis Propheta i. dicit [Maledictus i. puer centum annorum.]

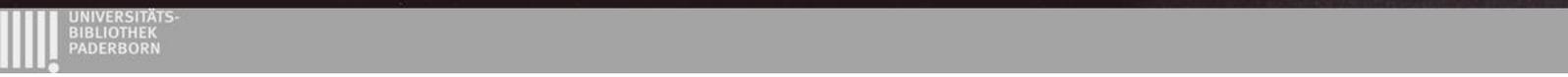
1 ¶ Maledictus puer] In codicibus B. Gregorii, partim sfo fere modo legitur, partim vero, & peccator centum annorum maledictus est, quemadmodum & apud Ioannem Diaconum, & in vulgata, nisi quod habet non est, sed, erit. Septuaginta autem, ut est apud B. Hieronymum, habuerunt, & qui moritur peccator centenarius, maledictus erit.

C. XXIX. ¶ Dignitas non facit Episcopum, sed vita. Item Hieronymus ad Heliodorum, epist. 1. de laude vira solitaria.

Non omnes Episcopi sunt Episcopi. Attendis Petrum: sed & Iudam considera. Stephanum suspicis: sed & Nicolaum respice: & ¶ Non facit ecclesiastica dignitas Christianum. Cornelius & centurio adhuc ethnicus dono Sancti Spiritus mundatur, Prebyteros Daniel i. puer iudicat. & ¶ Non est facile stare loco Pauli, tenere gradum Petri, jam cum Christo regnantium. & ¶ Infatuatum m. sal ad nihilum prodest, nisi ut projiciatur foras, & apertis conculcetur.

a. Exod. 15. b. Numer. 12. c. i. Reg. 24. d. i. Regum 16. e. Glos. ordinaria. f. 2. Reg. 6. g. Ioan. 8. h. 2. Corinth. 11. i. Gen. 21. k. Psal. 17. l. Luc. 2. m. Eccl. 7. n. Gregorius pass. p. 3. c. 3.

i. Nicolaus in epist. 7. ad Mitrad. b. sup. ea. sent. c. sup. c. oves ad. c. 14. d. c. 15. sup. ea. e. Ioan. Diacon. l. 3. n. 22. f. 2. Timoth. 3. g. al. rom. h. Esa. 42. i. Esa. 65. k. Act. 10. l. Dan. 12. * sup. dila. 40. non est facile. m. Luc. 14.

C. XXX. ¶ Non Episcopi nomen, sed vita reventuram meretur.

Item Augustinus tractatu 6. in e. i. Ioannis.

Non omnis qui dicit, pax vobiscum, quasi columba est audiendus. Et 7. a. ¶ Corvi de morte pascuntur. Hoc columba non habet: de frugibus terræ vivit, innocens eius victus est.

C. XXXI. ¶ Doli ab indoctis, clerici à laicis quandoq; merito reprehenduntur.

Item Beda ad e. 2. epistola secunda Petri.

Secuti b sunt viam Balaam & Bofor, qui mercedem iniquitatis amavit: correptionem vero habuit suæ vesania. Subjugale murum in hominis & voce loquens prohibuit Prophetæ insipientiam. Plerunque heretici tam stulta dogmata, tam execranda proferunt sacramenta, ut etiam hebetum sensus, & paganorum, & qui ratione divinæ agnitionis omnimodo carent, illorum detestetur infantiam, & illorum distorta, & Deo contraria itinera famius sapiendo redarguat. Et (quod peius, quia frequentius est) nonnumquam multi catholicorum in tantum mercedem amant iniquitatis, ut etiam docti ab indoctis, à laicis clerici merito redarguantur d: qui iure comparantur Prophetæ, qui verbis asinæ, contra naturam loquentis, corripitur, nec tamen à proposito pravi itineris retardatur. Quibus etiam aptissime nomen congruit civitatis, de qua Balaam venisse perhibetur. Bofor namque carnis, sive in tribulatione i interpretatur. Neque enim alia major causa luxuriosis existit, verbum veritatis amore pecuniæ, vel desiderio rerum temporalium adulterare, quam quod carnis se concupiscentiæ mancipaverunt. Et 7. f. ¶ Sed & nomen ipsius Balaam, qui vanus populus, sive præcipitans eos interpretatur, talibus convenit. Qui enim agnitam veritatis viam sponte ipsi deserunt, quid nisi vanus sunt populus? Quid nisi in præcipitium suos mergunt auditores, quibus non salutaria, quæ corrigant, sed quæ illos delectant, & crocea prædicant? de quibus bene subditur. [Hi sunt fontes sine aqua, & nebule turbinibus exagitata, quibus caligo tenebrarum reservatur.]

1. ¶ Tribulatione i sequetur, politus; quæ distio sublata est, quia neque apud Bedam, neq; apud B. Hieronymum in nominum hebraicorum interpretatione habetur.

Qua ergo non g omnes Episcopi sunt Episcopi, Presbyteri à Daniele puero iudicantur, sed insatiatum à porcis conculeatur, & qui dicit, Pax vobiscum, plerumq; non columba, sed corvus reputatur, pater quod non semper pro officio, atque h auctoritate persone ab accusatione est cessandum: imò contra pravos est agendum, cum omnis persona criminaliter peccans alteretur, & (ut ita dicam) legibus capite minor censetur. Quis enim suavit peccatum, servus est peccati, tam in pena, quam in culpa.

C. XXXII. ¶ Qui susceptum officium non admittit, non est Episcopus, sed canis impudicus.

Unde Augustinus ait.

Qui i, nec regimini in se rationem habuit, nec sua delicta detersit, nec filiorum crimen correxit, canis impudicus dicendus est magis, quam Episcopus.

¶ Caput hoc apud B. Augustinum, ex quo citatur, non est inventum. Burchardus & Ivo citant ex Gregorio, & eadem serè verba ipse quoq; Gratianus sup. dist. 29. subnectit capiti, Nemo quippe, quod est Gregorii. Simile quoddam Burchardus l. 1. c. 13. & Ivo p. 1. c. 67. asserunt ex Origene.

Quibus ergo Hieronymus, Augustinus, Gregorius auferunt nomen columba, Episcopi, senioris, nome & privilegium est auferendum dignitatis, ut possint à subditis reprehendi? Unde scriptura distimulat privilegium prave senectutis, ait [Maledictus k] non senior, sed [Puer centum annorum.] Apparet ergo, quid hi ex ac-

a Et ibi gloss. ordin. b 2. Pet. 2. Num. 22. c al. mutum hominis. d al. lacerentur. e al. magu. f ibid. g sup. c. non omnes. & c. non omnis. h al. vel. i Ioan. 8. i Burch. l. 1. c. 203. Ivo p. 1. c. 315. k sup. ead. Paulus.

cusatione prelatorum infames sunt, qui eorum vitam respiciunt & lacerare conantur qui secum sui regimini non nocent & caritati vita & moribus tenent. Alii autem potius laudabiles sunt ex auctoritate prelatorum suorum quam infames. Item, quod dicitur [Ivo] Ivo p. 1. c. 315. a quibusdam minorum accusationibus non impetrantur] non res intelligendi sunt, non dignitate, sed vita.

C. XXXIII. ¶ Maiores & minores non dignitas, sed vita intelligi oportet.

Unde Hieronymus ait de Paulo super epistolam ad Galatas.

Paulus b Petrum reprehendit: quod non audet nisi se non imparem sciret.

¶ Caput hoc, quod citatur in plerisque exemplaribus Hieronymo, & in aliquot ex B. Augustino, in neutro libro inventum est: sed in glossa ordinaria ad ea verba ipsius epistola ad Galatas in faciem eius restitit; additur hoc interlineari explanatione, quæ non auderet, nisi se non imparem sentiret. Et in commentariis B. Ambrosii in illum eundem locum hæc leguntur. Nam quod tunc auderet Petro primo Apostolo, cui claves regni dedit, Dominus dedit, resistere, nisi alius talis, qui dignitate electionis suæ sciens se non imparem, constanter probaret, quod ille sine consilio fecerat.

Hoc non de officio ecclesiastica dignitate, sed de patrie vite sanctitate conversationis intelligitur: solus enim Petrus cum apostolos primatum gerebat.

C. XXXIV. ¶ Non Episcopi nomen, sed vita maiorem facit.

Hinc Augustinus ait ad Hieronymum, epist. 14. prope finem.

Quamquam secundum honorum vocabula, quæ in ecclesiæ usus obtinuit, Episcopatus maior dicitur, tamen Augustinus in multis rebus Hieronymi minor est.

C. XXXV. ¶ Episcopi tunc pares sunt merito, quibus tamen differunt dignitatis.

Idem lib. 2. de baptismo contra Donatistas, c. 1.

Peto, c quod sine ulla sui contumelia Cyprianus Episcopus Petro Apostolo comparatur, quantum ad meritum ad martyrii coronam. Cæterum magis veteri dicitur in Petrum contumeliosus existam. Quis enim est illius Apostolatus principatum culliber Episcopi præferendum? Sed est dicit cathedratarum gratia, non tamen est martyrum gloria. Item 7. ¶ Cum Petrus Paulo posteriore corrigitur, & pacis atque unitatis consilio custodito d. ad martyrium promovetur, quæ facilius & fortius, quod per universæ ecclesiæ statum in matum est, vel unius Episcopi auctoritate, vel unius provincie concilio præferendum est?

C. XXXVI. ¶ Non in honore, sed in veritate plus aequatur, vel præponitur patri.

Idem tractatu 30. in Ioannem in fine.

Veritur pater de malo filio, aut queritur filius de duro patre. Servamus honorificentiam, quæ dicitur Patri à filio, quæ deficit à filio. Non æquamus filium patri in honore, sed præponimus, si bonam causam habet: filium æquamus patri in veritate: & sic tribuimus honorem debitum, ut non perdat æqualitas meritum.

C. XXXVII. ¶ Aequales fuerunt merito (bæc gradus differentes) Petrus & Paulus.

Item Augustinus sermone 66. de natali Petri & Pauli.

Beati Petrus & Paulus eminent inter universos Apostolos, & peculiari quadam prerogativa præcedunt: verum inter ipsos, quis cui præponatur, incertum est. Puto enim illos æquales esse merito, qui æquales sunt passione, & simili eos fidei devotione vixisse, eque

a Supra ead. c. majorum. b Gal. 2. c Ivo p. 1. c. 315. d al. custoditur. e al. provehitur. f al. aequatur.

simul videmus ad martyrii gloriam pervenisse. ¶ Non enim sine causa factum putemus, quod una die, uno in loco, unus tyranni tolerare vellent. Vna die passi sunt, ut ad Christum pariter pervenirent: uno in loco ne alteri Roma deesset, sub uno persecutore, ut a qualis crudelitas utrumque confingeret. Dies ergo pro merito, locus pro gloria, persecutor decretus est pro virtute. Et in quo tandem loco idem martyrium pertulerunt? in Vrbe Roma, quæ principatum, & caput obtinet nationum: scilicet ut ubi caput superstitionis erat, illic caput quiesceret sanctitatis, & ubi gentilium principes habitabant, illic ecclesiarum principes morarentur.

¶ Sermo unde hoc caput sumptum est, inter sermones B. Ambrosii est 66. inter sermones B. Augustini de sanctis, vigesimus septimus, & apud Maximianum Turinensem, quartus in festo eodem, qui num. 14. est.

¶ Item parentes, ligami, sacerdotes accusare non possunt. Unde generaliter colligitur, quod quicumque, sacerdotes non sunt, vel esse sacerdotes non possunt, in sacerdotibus accusati, vel testificati non possunt.

C. XXXVIII. ¶ Qui sacerdoti esse non possunt, sacerdotes accusare non valent.

Unde Fabianus ait epist. 2. ad Episcopos Orientales.

¶ Th. a. Apostoli: & eorum successores olim statuerunt, ut sacerdotes Domini non accuserent, nec in eos testificarentur, qui sui ordinis non sunt, nec esse possunt.

C. XXXIX. ¶ Sacerdotes accusare, vel in eos testificari non valent, qui ad sacerdotium prohibentur eligi.

Item Damasus Papa ad Stephanum Archiepiscopum epist. 3. c. 3.

¶ Testes i. absque b. ulla infamia, aut suspicione, vel manifesta macula, & vera fidei plenitudine & instructio debent, & tales, quales ad sacerdotium eligere jubet divina auctoritas. ¶ Quoniam o. sacerdotes (ut antiqua tradit auctoritas) criminari non possunt, nec in eos testificari, qui ad eundem non debent, nec possunt prochi honorari.

¶ Testes] Damasus verba hæc sunt: Accusatores enim Episcoporum, & testes, super quibus rogatus, absque ulla infamia, aut suspicione, &c. scilicet, referuntur ad Eusebium & Irenæum: Panormia autem habet ut Gratianus.

¶ Plenitudine] In epistola ipsa legitur, pleniter. Burcharius vero & Ivo habent, vera fide pleniter.

¶ Sit & illud Sylvestri intelligitur: [Laicus & non accusat clericum, &c.] id est, qui in inferiori gradu constitutus ad superiorem ascendere non possunt, in superioribus agentes accusare non debent.

¶ Eusebium est, qui respondens auctoritatibus, & argumentis, quibus subditi ab accusatione prælatorum videbantur repellendi, dicit demonstrandum est, quibus rationibus prebentur recipiendi, & quid contra respondeatur a prælato. Christus, qui erat pastor populi, quibus suis, de quibus ait e. [Non sum missus, nisi ad oves, quæ perierunt domus Israel, &c.] inter opprobria, & verbera, quæ ab eis patiebatur, ait f. [Si mali locutus sum, testimonia perhibe de malis, &c.] Item g. [Quis ex vobis arguet me de peccato?]. At qui tunc ad testificandum in aliquem, vel ad arguendum admittuntur, ad eundem accusationem admitti possunt. Cum ergo oves, ut adversus pastorem suum testimonium ferant, & in ipsum (si peccaverit) reprehendant, admittantur, pariter, quod subditi possunt accusare prælatos suos. ¶ Huic ita respondetur. Christus quomodo est pastor suorum ovium, quos verbo & exemplo pascebat, tamen quantum ad officiorum distributionem, (ex qua hodie in ecclesiis presunt alii, unde quidam prælatis, quidam subditi vocantur) in populo suo h. pastorale officium non gerebat. Mystica

enim & visibili unione nec in regem, nec in sacerdotem unctus erat, quæ sola dea persona in populo illo prælatura nomen sibi vindicabat.

¶ Non ergo ex hac auctoritate subditi probantur admittendi in accusatione prælatorum, sed tantum ostenditur, quod auditores eos reprehendere possunt, & in eos testificari, qui cum officia ecclesiastica non habeant, verbo tamen & exemplo quoscunque valent, lucrari Deo satagunt. Respondetur & aliter. Alud est, quod de rigore cogimur servare disciplina, aliud quod admittitur ex perfectionis consideratione. Christus ad se arguendum Iudeos admittit perfectione humilitatis, non se veritate iuri. Si enim legi rigore essent admitti, hac auctoritate criminari & infames in accusatione religiosorum essent recipiendi, cum essent sceleratissimi, qui de Christi nec trallantes, innocentes condemnare volebant. Hoc ergo exemplo prælatis non coguntur recipere subditos in accusatione sua, sed permittuntur. ¶ Item Paulus a Petrum reprehendit, qui Princeps Apostolorum erat. Unde datur intelligi, quod subditi possunt reprehendere prælatos suos, si reprehensibiles fuerint. Sed hoc facile refellitur, si unde sit reprehensus, advertitur. Petrus cogebat gentes Iudææ, & à veritate Evangelii recedere, cum Iudeos gentem faciens, & a civibus gentilium latenter se subtrahens. Par autem in se est, a fide exorbitare, & alio exemplo vel verbo a fide decedere. Ergo hoc exemplo non probantur prælatis accusandi a subditis, nisi forte à fide exorbitaverint, vel alio exorbitare cogerint. ¶ Item cum b. Petrus intrasset ad Cornelium, conquisiti fratres sunt qui erant in Iudæa, & reprehenderunt eum, quod ad gentem divertisset. Eo, quod prælatis iure possunt reprehendi a subditis.

C. XL. ¶ Petrus à fidelibus interrogatus cur ad gentes intrasset, non ex potestate respondit, sed humiliter rationem reddidit.

Sed huic oppositioni B. Gregorius respondit, dicens Theorista patrist. lib. 9. epist. 39.

¶ Petrus potestatem regni acceperat, & tamen idem o. Apostolorum primus querimoniam contra eum à fidelibus factam, cur ad gentes intrasset, non ex potestate officii, (qua posset dicere, oves pastorem suum non accuserent, nec reprehendant:) sed ex ratione divine virtutis, qua gentiles acceperant Spiritum Sanctum, respondit.

¶ Opera petrum fuerit ad ipsum B. Gregorium adire: copiose enim exponit, quæ hie à Gratiano concise referuntur.

¶ 2. pars. Cum ergo Petrus potuit ex officio repellere querelas, sed imitatur, non hoc exemplo prælatis coguntur suscipere reprehensionem subditorum. Ex hac etiam humilitatis dispensatione intelligitur illud Leonis quarti Ludovico Augusto dilectum.

¶ Apud Ivoem huius capituli hæc est inscriptio. Quod in presentia legatorum Imperatoris Leo Papa causam suam examinari voluerit, idem Nicolaus Imperatori.

C. XLI. ¶ Imperiali iudicio Apostolicum se emendare promittit, si quid erga subditos iniuste commiserit.

¶ Nos a, si incompetenter aliquid egimus, & subditis iuxta legis tramitem non conservavimus, vestro ac missorum vestrorum cuncta volumus emendare iudicio: quoniam si nos, qui aliena debemus corrigere, peccata peiora committimus, certe non veritatis discipuli, sed (quod dolentes dicimus) erimus præ cæteris erroris magistri. Inde magnitudinis vestre magnoperelementiam imploramus, ut tales ad hæc quæ diximus, perquirenda missos in his partibus dirigatis, qui Deum per omnia timeant, & cuncta (quæ, admodum si vestra præfens fuisset imperialis gloria) diligenter exquirant, & non tantum hæc sola, quæ superius diximus, quaerimus, ut examini exagrent, sed sive minora, sive etiam majora illis sint de nobis indicata negotia, ita eorum cuncta legitimum reminentur examine, quatenus in posterum nihil sit, quod ab eis indicatum, vel diffinitum remaneat.

Galat. 2. b. Alit. 5. Alit. 4. Ivo. c. 27.

6 pars. Item cum a Balsam arilus irret ad maledicendum populum, Angelus Domini asinus, cui insidebat, in via se opposuit, evaginatus, gladio tam ab itinere compescuit, quam dum ille verberibus affligeret, in vocem prorupit, & Propheta vesaniam redarguit. Seerge animal mutum angelica virtute, Propheta insipientiam reprehendat, multo magis subditi possunt, accusare prelatos suos. ¶ Hu ita respondetur. Verum est quod per asinum subditi significatur, & per Balsam prelati: non tamen hoc exemplo probantur prelati accusandi a subditis: sed subditi tantum forma datur humiliter tenendi prelati si forte eos ad malum cogere voluerint. Balsam namq. asinum urgens, ut ad maledicendum populo Dei eum roborat, significat eos qui verberibus, & cruciatibus a subditis exagunt, ut eis in malo fautores, & coadjutores existant. Sed quia Angelus, qualibet videlicet pradiator, evaginato gladio, aperte scilicet pradiato timore & horrore futura vindicta, a consensu aliena malitia illos re vocat, licet eu in huiusmodi vocem conquestionis prorumperet, & prelati sui dicere, cur nos verberibus affligitur? cur nobis iniuste irascimur? nunquid vobis inobedientes aliquando fuimus? nisi mone eum ad malum cogimus? videte illum, qui prohibet ab incepto. Non ergo hunc prelati probantur accusandi a subditis. ¶ Item cum David b adulterium, & homicidium commisisset, missus est a Deo Nathan Propheta, ut eum redargueret. Ecce, quod prelati sunt arguendi, & reprehendendi a subditis. ¶ Sed notandum est, quod duo sunt persone, quibus mundus iste regitur, regali videlicet, & sacerdotali. Sicut reges presunt in causis saculi, ita sacerdotes in causis Dei. Regum est corporalem irrogare panam, sacerdotum spirituales inferre vindictas. David ergo est ex regali vnditione sacerdotibus & Prophetis prerat in causis saculi, tamen suberat in causis Dei. Vnde e reges a Prophetis & sacerdotibus ungebantur, & eorum oblatione peccata regum expiabantur. ¶ Sicut d ergo Ozius a Domino lepra percussus est, quia sacerdotum officia usurpare voluit, sic sacerdotibus & Prophetis regum usurpare officia non licuit. Nathan ergo Propheta eum regem redarguit, suam est executus officium, in quo erat rege superior, non usurpavit regis officium, in quo erat rege inferior: monuit eum, ut per penitentiam peccata sua expiaret, non tulit in eum sententiam, qua tanquam adulter & homicida morti addiceretur. ¶ Sic & beatus Ambrosius Theodosium e., & beatus Innocentius Imperatorem Arcadium excommunicavit, & ab ecclesia ingressu prohibuit. ¶ Sicut enim non sine causa iudex gladium portat, ita non sine causa claves ecclesie sacerdotes accipiunt. Ille e portat gladium ad vindictam malefactorum, laudem vero honorum: isti habent claves ad exclusionem excommunicatorum g, & reconciliationem penitentium. Hoc ergo exemplo subditi probantur reprehendendi a prelati, non prelati a subditis. ¶ Item, Daniel h nulla legitima potestate iudicis a populo constitutus, de falso testimonio convictus, & convictus damnatus. Constat ergo, quod nullam potestatem habentes possunt redarguere dignitatibus sublimari. ¶ Hu ita respondetur. Miraculis (& maxime veteri testamenti) sunt admiranda, non in exemplum nostre actionis trahenda. Multa enim concedebantur tunc, que nunc penitus prohibentur. Tunc enim Sannet i Agag pinguisimum regem Ameloch in frustra devidendo confudit: nunc nulli ecclesiasticorum iudicium sanguinis agere licet. Tunc Phinees k Iudaeum cocentem cum Madianita interfecit, & reputatum est ei ad iustitiam: hodie sacerdotibus in perniciem sui officii verteretur. Exemplo ergo Danieli non solum accusandi, vel redarguendi, sed etiam iudicandi potestatem subditi sibi in prelati vindicare, si illud in argumentum nostra actionis liceret assumi, quod nulla unquam auctoritate permittitur. Magis ergo ex hoc facto datur intelligi, quod in novissimis temporibus suscitaret Deus spiritum pueri iunioris, illius videlicet, de qua per Prophetam l dicitur, [Puer natus est nobis] & iterum, [Ecce puer meus qui iudices iniquitatis, scribas scilicet, & Phari-

a Nymet. 22. b 2. Reg. 12. c 2. Reg. 6. d 2. Paral. 26. e Theod. hist. eccl. l. 5. c. 17. Nicoph. l. 13. c. 34. f Rom. 13. i. Pet. 2. g al. excommunicatorum. h Dan. 13. i 2. Reg. 15. k Num. 25. l Esa. 9. & 42.

saos subscriminibus Susannam, id est, ecclesiam accusantes, adulteri pronuntiantes, eo quod Christum sequeretur, & condemnaret. ¶ Item Hieronymus 2 refert libro hunc illustrium, quod Damasus Papa a subditis de adulterio accusatum quadragesima a duobus Episcopis se purgavit. ¶ Item Symachus b Papa in Romana synodo dignitate sua expellatur, & statui suo reddi dicitur, ut tunc veniret ad causam, & si tunc de videtur, accusantium propositionibus responderet. Depressa est maximo numero sacerdotum, qua meretur effluam, & eum postmodum ordinaretur, quomodo esset accusandus prelati, ut causam diceret, occurrebat: sed ab amulo est impeditus. ¶ Hieronymus] In catalogo B. Hieronymi aut aliis epistolis nihil tale legitur: in vetustis tamen Panificibus in archiepiscopi hoc refertur.

C. XLII. ¶ Redarguendi si licentiam B. Gregorius alius prelati.

Item Gregorius ait de supplicio. ¶ Si quis super his nos argueat voluerit, velle nos honoratorem nos facere contemderit, veniat ad sedem Apostolicam, quod omnia ecclesiastica negotia, de quibus questio haberetur, consuevit iusta sunt: ut ibi ante consensionem S. Petri mecum iuste deceret, quatenus in iudicio ex nobis sententiam suscipiat suam.

¶ Est Gregorii quarti in epistola citata sup. ead. q. 6. c. de nostro. & dist. 19. nulli fas. in qua epistola cum multa dicitur de viliis & primatu Romana ecclesia, ista adiungit. Ex his omnibus colligitur quod subditi possunt reprehendere accusare prelatos suos. Sed sicut de Christo dictum est, quod deus dicit, si male locutus sum, &c. ita de istis in aliis epistolis quod suo exemplo prelati dederunt facultatem respiciens subditi accusationem sui, sed non coegerunt.

C. XLIII. ¶ De eodem. Item.

Paulus d Dyaclina e civitatis Episcopus arreptus a subditis de lapsu carnis: vincitur, deponitur in loco eius substituitur.

¶ Hoc an ex dispensatione accusati, an ex rigore iuri sit factum ex regesto Gregorii ad Ioannem Episcopum prima hystoria. c. 2. epist. 31. potest deprehendi, sibi ait.

¶ Verba sunt Gratiani qui proponit summam sequenti capite quod saps facere solum esse multos loci est notatum.

C. XLIV. ¶ Paulus Dyaclina e civitatis Episcopus subditorum accusatione convictus deponitur.

¶ Ator g Nemesion ad nos veniens indicavit, quod Paulus Dyaclina h civitatis Episcopus, in rebus mala in corporali crimine lapsus, a suis clericis accusatus & convictus, Episcopali sententia depositus est: postea cum auxilio secularium veniens, Episcopum more pradonis ingressus est; ablati sunt rebus ecclesie dilectissimum Nemesion latorem presentium fibulatum, ab eo Episcopatu projecit, & ad summam iniuriam, ac necem pene perduxit. Fraternitas itaque vestra hac omnia curet addicere, & quacunq. ecclesie abstulit, omni mora vel excusatione cessante, reddere compellat. Si vero nihil ecclesie, sed proprium se dicitur abstulisse (quamvis grave, & iniquum fuerit, ut non a vobis, vel a metropolitano eius hoc perierit, sed rarario ausu agere presumpserit) verumtamen si quid proprium tulit, sub fraternitatis vestre debet examine consistare, si verum est. Sed & illud diligenter querendum est, si quid male de rebus dilapidavit ecclesie, ut ex eo quod nunc abstulit, illud reformare, ac satisfacere modis omnibus compellatur.

In hoc capite non referuntur ipsa omnino verba Gregorii [quod a Burcardo & Ivone sit] sententia tamen sua expressa est.

a al. XLIV. b Initio 4. Synodi sub Symonaco. c Epist. l. 1. c. 18. d Anf. l. 2. c. 20. d Burch. l. 1. c. 12. l. 1. c. 13. e al. Dolectina. f al. Dolectina. g Burch. l. 1. c. 12. l. 1. c. 13. h al. Dolectina.

Hoc edito, a non in accusatore, vel depositei ulciscitur, sed in depositei ulterius prosequitur, ut si ultra ad Episcopatum aspirare tentaverit, modis omnibus repellatur, & ad agendum penitentiam perentem in monasterium detradatur. Quam ergo Gregorius ad Episcopatum aspirantem omnibus modis repellit, quem gravem penitentiam subiicit, patet non sua dispensatione, sed canonum censura a subditis esse accusatum & convictum. Et ut jam non exemplis, sed legibus agamus, videndum est, quid Gregorius scribat Innocentio I & reliquis Episcopis Sardinie, lib. 7. indict. 2. epist. 8. *invenitur.*

C. XLV. ¶ *In originali impresso est, Vincentio, atque quamplicitim Episcopis. In verso autem exemplari Vaticanum exprimentis nomina Episcoporum, ad quos hac epistola scribitur hoc ordine: Vincentio, Innocentio, Mariniano, Libertino, Agathon, & Victori Episcopis Sardinie.*

C. XLVI. ¶ *Quod subditis palatis suas accusare possunt.*

Metropolitanum vestrum in aliquo postponere non presumatis, excepto si (quod non optamus) contra eundem habere vos aliquid causæ contingat, ut ob hoc sedis Apostolicae iudicium petere debetis.

C. XLVI. ¶ *Vitam palatorum subditis nulla dissimulatione negligant.*

Item univ. veris Episcopis concilii Bizacii, lib. 10. epist. 37.

Sicut (inquit) laudabile discretumque est, reverentiam & honorem debitum exhibere prioribus, ita rectitudinis, & Dei timoris est, si qua inter eos correctio indigent, nulla dissimulatione postponere, ne totum (quod absque) corpus incipiat morbus invadere, si languor non fuerit curatus in capite. Quædam enim ad nos de Clementino Primace, vestro perlata sunt, quæ quoniam ita gravia sunt, ut transire indiscussa ullo modo non debeant, fraternitatem vestram hortamur, ut cum omni sollicitudine, ac vivacitate mentis indagare multis modis debeatis illata, & si sunt, ut audita sunt, ultione canonica rescantur. ¶ Admonemus autem, ut non cuiusquam personæ gratia, non favor, non quolibet blandimentum quenquam vestrum, vel ad discutiendum, quæ nobis nunciata sunt molliat, vel à veritate excutiat, sed sacerdotaliter ad investigandam vos propter Deum veritatem accingite. Nam si quis in hoc apud Deum se noverit esse participem, cuius zelo ad perscrutandas subtiliter nefandi causas facinoris non movetur.

C. XLVII. ¶ *Quædam] Et hic sennatim referuntur verba B. Gregorii. Quare pauca tantum quedam sunt addita, quæ necessaria videbantur.*

Hæc si quis specialia, & ex his generalem regulam colligi non oportere contendit, audiat quid Gelasius, Cxxviii. i. dicat omnibus clericis d. cuiuscunque ordinis, ita scribens.

C. XLVII. ¶ *Hic citatur numerus capitulum, ut est in codice canonum, de quo in præfatione dictum est.*

C. XLVII. ¶ *Clerici excessus sui Episcopis auriibus deferant Romani Pontifici.*

Quapropter nec clericorum quisquam se Apostolice & offensæ futurum confidat immunem, si in his, quæ salubriter sequenda Apostolica deprompsit auctoritas, sive Episcopum, sive Presbyterum, sive Diaconum viderit excedentem, non protinus ad aures & Romani Pontificis deferre curaverit, probationibus duntaxat competenter exhibitis, ut transgressionis ultio

a al. dicto. b al. iudicium requiratis. c al. in eu. d Gelasius Episcopus per Lucaniam, & Brutium, & Siciliam constituit, epist. 1. c. 30. e al. hujus. f al. promissimus. g al. nostras.

fiat, & ceteris interdictio delinquendi. Sicut a vero, modis omnibus erit unusquisque Pontificum ordinis, & honoris sui elisor, si cuiquam clericorum, vel ecclesiæ totius auditui hæc putaverit supplicanda.

C. XLVIII. ¶ *De eodem.*

Si b quid in ecclesia damni, aut in his, quæ sunt præceptionis nostræ auctoritate & prohibita, Pontificem vestrum videritis admittente, mox nostris auribus relatione signate, ut quid fieri debeat, censeamus.

C. XLIX. ¶ *Clerici aut laici sine examinatione ad Episcoporum accusationem non admittantur.*

Item ex concilio Chalcedonensi, c. 21.

Clericos e aut laicos accusantes Episcopos aut clericos, passim, & sine probatione ad accusationem non recipiendos decernimus, nisi prius eorum discutatur existimationis & opinio.

C. L. ¶ *Qualibet persona Episcopos aut alios accusans, monstranda documenta inferat.*

Item ex synodo Romana.

Si quis Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, vel quilibet clericus apud Episcopos (quia alibi non oportet) a qualibet persona fuerint accusati, quicumque fuerit ille, sive sublimis vir honoris, sive illius alterius dignitatis, qui hoc genus illaudabilis intentionis arripuerit, noverit docenda & probationibus, monstranda documentis se debere inferre.

C. LI. ¶ *Sacerdotes non accusent, qui ad eundem ordinem provehi non possunt.*

Item Damasus Papa, Stephano Archiepiscopo, epist. 3. cap. 3.

Sacerdotes (ut antiqua tradit auctoritas) criminari non possunt, nec in eos testificari, qui ad eundem non debent, nec possunt provehi honorem.

C. LII. ¶ *Nisi irreprehensibiles in majorum accusatione non recipiantur.*

Item Iginus Papa, epist. 1.

Criminationes f majorum natu per alios non fiant, nisi per ipsos, qui crimina intendunt, si tamen ipsi digni & irreprehensibiles apparuerint, & actis publicis docuerint, omni se suspitione carere, & inimicitia, atque irreprehensibilem fidem habere, ac conversationem ducere.

C. LII. ¶ *Nisi irreprehensibiles in majorum accusatione non recipiantur.*

Item Iginus Papa, epist. 1.

Criminationes f majorum natu per alios non fiant, nisi per ipsos, qui crimina intendunt, si tamen ipsi digni & irreprehensibiles apparuerint, & actis publicis docuerint, omni se suspitione carere, & inimicitia, atque irreprehensibilem fidem habere, ac conversationem ducere.

Colligitur itaque ex his omnibus, quod subditis in accusatione Episcoporum sunt admittendi. Nunc videndum est, an monachi in accusatione Episcoporum sint audiendi. Hadrianus Papa g in capitulis, c. 31. videtur eos ab accusatione removere, dicens.

a al. Sui vero modis omnibus erit unusquisque Pontificum ordinis & honoris elisor. b Ivo p. 3. c. 151. Anst. l. 7. c. 161. Polyc. lib. 3. tit. 12. & l. 4. tit. 18. c Anst. l. 3. c. 115. d In c. Hadriani, c. 24. Cuius in epist. ad Felicem, c. 2. Sixtus III. Episcopus oriental. ca. 2. Lib. 7. capitul. c. 438. e supr. ead. c. testet. ver. sacerdoti. Polyc. l. 3. tit. 1. Eurch. l. 1. c. 172. Ivo p. 1. c. 290. f Item Lucius Papa epist. univ. Ivo p. 6. c. 326. g Item Stephanus epist. 2. & Melchisedes epist. univ. Cap. l. 7. c. 222.

C. LIII. ¶ Monachi sacerdotes accusare, vel in eos testificari non possunt.

Placuit a eorum accusandi sacerdotes, & testificandi in eos vocem obstruere, quos non humanis, sed divinis vocibus mortuos esse scimus: quia vocem b funestam interdici e potius quam audiri oportet.

¶ Non humanis] In epistola Stephani est, quos humanis & divinis vocibus damnatos vel mortuos esse cognoscimus. In epistola autem Melchiodi est, quemadmodum hic restitutum est ex vetustis exemplaribus Gratiani, & capitulo Hadriani: sed subiungitur. Quoniam infidelis homo mortuus est in corpore vivente. & fortasse significatur locus Marti. d. Dimittite mortuos sepelire mortuos suos: aut locus Pauli, 1. Tim. 5. vivens mortua est: Quamobrem quod proprie pertinet ad homines insanias, maxime flagitios obnoxios (ut est infra, 3. q. 5. canonica.) non bene videtur hic referri ad monachos: sed minime id malitiose factum est, cum Gratianus monachus esset.

Item in concilio Chalcedonensi, cap. 4. precipitur, ut ecclesiasticas actiones monachi atpretare non presumant.

C. LIV. ¶ Monachi in accusatione non sunt audiendi.

Item Pelagius II. Episcopus Italiae.

Nvllus d monachus talia unquam arripiat, nec secularia, aut ecclesiastica negotia perturbare praesumat: quia mortua in talibus vox est eorum.

Sed aliud est, quod ex presumptione assumitur temeritatis, aliud, quod ex necessitate geritur charitatis. Monachi enim ex presumptione Episcopos accusare non possunt, ex charitate possunt. Unde & in canonibus precipitur, ut cubicularii e Episcopi sint vel religiosi clerici, vel electi monachi, ut de eius vita testimonium dicere possint.

7 pars. ¶ Item illud Eleutherii Papae in epist. ad Gallia provincias omnibus generaliter dicitur.

C. LV. ¶ Conferre convincitur, qui cum possit, per seipsum negligit obviare.

Negligere f, cum possit deturbare perverfos, nihil aliud est, quam sbove. Nec caret scrupulo societatis occulta, qui manifesto facinori desinit obviare.

C. LVI. ¶ Quantum ex vita merito qui ecclesiam edificat, tantum nocet, si destruentibus non resistat.

Item Hieronymus & tam de se, quam de aliis monachis in primo prologo Biblie 1. scribit, dicens.

Sancta quippe iustitias solum sibi prodest: & quantum edificat ex vita merito ecclesiam Christi, tantum nocet, si destruentibus non resistat.

¶ Biblie] in plerisque, vetustis Gratiani codicibus legitur, bibliotheca.

C. LVII. ¶ Subdit vitia prelatorum reprehendere student.

Item Gregorius h.

Admonendi sunt subditi, ne plus quam expedit, sint subditi: ne cum student plus quam necesse est, hominibus subditi, compellantur vitia eorum venerari.

¶ Collecta est haec sententia ex verbis B. Gregorii tertia parte posterioris, admonitione decima octava, ubi de elatu & humilibus loquitur.

C. LVIII. ¶ Clerici, sive electi monachi sint cubicularii Episcoporum.

Item Generali synodo praesidens dixit, c. 2.

Cum pastoris vita esse discipulis semper debeat in exemplo, plerunque clerici, qualis in secreto sit vita

a Anst. 1. c. 28. Ivo p. 18. e. 332. Pann. 1. 5. c. 45. b Cod. l. pen. qui accusari non possunt. c al. interdict. d 16. q. 1. qui verè. Anst. 1. c. 62. Polye. 1. 4. tit. 34. e 7. ead. cum pastor. f supr. dist. 17. c. error. & dist. 16. cap. facientu. g Ad Paulinum. h 1. 4. reg. c. 28. & post lib. 2. i Anst. 6. cap. 137. Polye. lib. 4. tit. 5.

sui Pontificis, nesciunt, quam, ut dictum est, facilius pueri sciunt. De qua re praesenti decreto constituitur, quidam ex clericis, vel etiam ex monachis electi ministerio cubiculi a pontificali obsequantur, ut is, qui in hoc regimine est, tales b habeat testes, qui vitam eius secreta conversatione videant, qui ex visione sedula & exemplum profectus sumant.

C. LIX. ¶ Pravos in sua societate Episcopus habere non debet.

Item Virgilio Episcopo Arelateni, lib. 9. epist. 47.

Pervenit ad nos fratrem & Coepiscopum nostrorum renum Massyliensem pravos homines omnino in societate sua recipere, ita denique, ut Presbyterum quendam, qui post lapsum in suis adhuc dicitur iniquitatis voluntari, familiarem habeat. Quod a vobis subditur, quirendum est: & si ita constiterit, curae vobis sit hoc sic vice corrigere, ut & qui talem recipit, non familiaritate sbove, sed dicat potius ultione comprimatur, & qui receptus est, idem dicat cum la chrymis peccare luere, non iniquitatem immunditatis maculare.

C. LX. ¶ Viros boni testimonii semper Episcopi secum habeant.

Item Paschalis Papa.

Episcopi lectioni & orationi vacent, & semper secum Presbyteros, & Diaconos, aut alios boni testimonii clericos habeant, ut secundum Apostolum a bonorum Patrum instituta possint irreprehensibiles apparere.

Item Ioannes Baptista d, cum duceret eremitam rem scribas & Pharisaeos, sacerdotes & levitas Iudeorum ad se venientes aspera interrogatione redarguit. ¶ Item ex canonibus finitur [Alii sacerdotes accusare possunt, qui ad eandem quam constentem valent.] Cum ergo monachi ad sacerdotum gradum dabiliter peringere valeant, patet, quod & ipsi sacerdotes esse accusare possunt.

QUESTIO VIII.

D E accusatione verò, qualiter fieri valeat, in canonicis aperte decernitur.

C. I. ¶ Accusatio semper fiat in scriptis. Sit enim Calixtus Papa e ad Episcopos Galliae epistola secunda.

Accusatorum f personae nunquam recipiantur in scripto: nec absente eo, quem accusare voluerit, quibuslibet accusare permittatur.

¶ In epistola Calixti, itemq. apud Burchardum, & hanc habetur: Rimandae sunt enucleatae personae accusatorum, quae sine scripto difficile, per scriptum nunquam recipiantur: quia per scripturam nullus accusare, vel accusari potest, sed propria voce, & praesente eo, quem accusare voluerit, cuiusque & accusatio credatur. Quorum verborum bona pars refertur infra, 2. q. 1. absente. l. quod sumptum est ex hoc eodem epistola loco.

C. II. ¶ De eodem.

Cod. lib. 4. tit. de probato. lib. 1. fin.

Sciant h cunctis accusatores eam se rem desere debere in publicam notionem, quae munita sit iurata testibus, vel instructa apertissimis documentis, vel in iudiciis ad probationem indubitatis, & luce clarescentibus expedita.

a Cap. 54. supra eadem. b habent tales, qui verum] in rig. c 1. Tim. 3. d Luc. 3. supra ead. ca. sacerdot. e 11. Stephanus, epist. 2. 11. f 3. q. 9. c. absintem. Burchard. lib. 1. cap. 171. Ivo par. 5. cap. 289. g al. quisquam accusator credatur. h Cod. de accusationibus. lib. 9. tit. 2. Luit. Cod. Theod. lib. 9. tit. 18.

